

1772.

1. Bescke, Joannes Melchior Gottlieb : De origine modernorum
Contractuum apud Romanos.
2. Bescke, Jo. Melch. Gottlieb : ~~De homicidio ex vitio facti~~
Num titi's Coules talis
semper malam fidem inducat? ex sententia titi. Partii
in 170 pp. 8. de hered. petet.
3. Bescke, Jo. Melch. Gottlieb : De homicidio ex vitio
facti
4. Foerster, Joannes Christianus : De jure cogendi
5. Foerster, Joannes Christianus : De discrimine religionis
et theologiae
6. Koenig, Henricus Joannes Otto : De Licinio Rufius
jurisconsulto Romano.
7. Koenig, Henricus Joannes Otto : De experimento pulmonum
natantium et submergentium.
Lieberkühn, Christianus Ludovicus :
8. ~~Koenig, Henricus Joannes Otto~~ : De experimento De criminali
procurati abortus occasione art. 133 C.P.C.

9. Madhu, Ludovicus Gotifredus: Vicini iudices agnatorum
criminationum apud Romanos usque ad Caesarem tem-
pora.
10. Madhu, Ludovicus Gotifredus: Ad l. un. § ult. 2. de
off. cons. quaedam commentatus simulque lectiones
duas per semestres litterarum habendas indicat.
11. Madhu, Ludovicus Gotifredus: De iure ad crescentis post
veniam hereditatem ad l. 2 § 1. d. de hered. ad. act.
mend.
12. Pezold, Abrahamus Faculus et Johannes Christophorus Nie-
mann: Vocis cæminatae originem Slavonicam
separant.
13. Thunmannus, Johannes: De confiniis historice et
præctice orationis.
14. Wallaer, Iuvenis Christianus: De successione agnatorum

in feudo patens legitima lineali, non graduati nec
mixta -

15. Walter, Joannes Christianus: De feudo maritico allodii-
ficatis censuali qualitate hanc obtinens

16. Walter, Joannes Christianus: De feudo ultimati occas.
• De feud. 26 § 23 et. De feud 48.

1773.

1. Eckhoff, Joannes Henricus: De causis sterilitatis
non absolutis in utraque sexu.

2. Focke, Joannes Henricus: De noctambulis

3. Holzhauer, Georg. Fridericus: Utrum poena capitali
coercentis sit conatus homicidii simplicis proximus,
ex mente C.P.C. atque Martiae - Brandenburgicae?

7. Holzhauer, Georg. Fridericus: De jure uxoris res suas
i ipsa consentiente a marito debitore appignoras
reperendi.

5. Mettelblatt, Daniel: De legitima portione parentum
6. Leperwick, Carolus Fridericus: De testamenti desolitate
viribus.

1774.

1. Carrach, Joannes Tobias: Observationes quaedam ad
interdictum Salvianum occasione l. 1. pr. et. § 1. D. de
Salviano interdicto juncta l. 1. C. de precario et
Salviano interdicto
2. Koenig, Henr. Joann. Otto: Utrum usurae veniant
in conditionem iudicis?
3. Leperwick, Carolus Fridericus: De testamenti desolitate
viribus.

1772 11 89
DISSERTATIO IVRIS CRIMINALIS INAVGVRALIS
DE
CRIMINE PROCVRATI ABORTVS
OCCASIONE ART. CXXXIII. C.C.C.

QVAM
AVCTORITATE ET EX DECRETO INCLYTAE FACVLTATIS IVRIDICAE
IN ALMA REGIA FRIDERICIANA

AD D. VII. NOVEMBRIS MD'CCLXXII.

PRO
SVMMIS IN VTROQVE IVRE HONORIBVS, IMMVNITATIBVS,
DIGNITATIBVS

ATQVE
PRIVILEGIIS DOCTORALIBVS MORE MAIORVM RITE IMPETRANDIS

PVBlicAE DISQVISITIONI SVEMITTIT

L. C. HORA X.

CHRISTIANVS LVDOVICVS LIEBERKÛHN
BEROLINENSIS.

HALAE VENEDORVM
EX OFFICINA CVRTIANA.

Post exantlatos I. P. KRESSII atque G. Q. POEKELII labores tentauimus tamen plagulas aliquot de crimine procurati abortus conscribere; quod eo magis facere potuimus quo magis haec materia a KRESSIO atque POEKELIO non exhausta nec rite pertracta fuit. Defendit enim olim pro summis in iure honoribus consequendis, sub praesidio magni Viri I. P. SLEVOGTII, KRESSIVS suam cui ridiculus *de crimine abortus* praefixus est titulus, dissertationem. Verum huius dissertationis auctorem esse laudatum KRESSIVM nemo negabit, qui ipsam perlustrauit dissertationem, cuique nitidissima SLEVOGTII innotuit oratio; a qua tantum abest haec dissertatio, vt potius vbique medii aevi latinitatem sapiat. Nec redolet haec dissertatio acumen, elegantiam atque diligentiam, quae postea demonstrauit KRESSIVS in suo

A 2

merito

merito tanto cum applausu accepto Commentario ad
C. C. C. Vnice enim sua haec prima dissertatio ver-
fatur in explicandis quatuor vel quinque legibus Dige-
storum, quae de crimine abacti partus agunt; nec hac in
re desiderijs satisfecit meis. Quod vero explicationis
Articuli nostri gratia adiecit, plane a vera a nobis allata
interpretatione abhorret. Iam longe ante KRESSIVM,
sed pariter infelici cum successu conscripsit suam *de cri-
mine partus abacti* dissertationem POEKELIVS. Copiosa
explicat oratione generalia illa principia de poenis at-
que criminibus. Multus est in explicandis rebus, quae
plane abhorrent a themate suo. Vbique criminalis atque
ciuilis, Romani, Canonici, atque Carolini Iuris mira
mixtio. Infeliciores quam KRESSIVS adhuc fuit in ex-
plicando Articulo POEKELIVS. Iure igitur meo meas
de crimine partus abacti cogitationes chartae tradere
potui; quid vero praestiterim iudicare velis, quisquis
sis harum rerum gnarus, qui hasce plagulas perlustrare
constituisti.

DISSER.

DISSERTATIO IVRIS CRIMINALIS INAUGVRALIS
DE
CRIMINE PROCVRATI ABORTVS
OCCASIONE ART. CXXXIII. C. C. C.

---

§. I.

perae pretium duximus ex limpidissimis fontibus historiam doctrinae de poena procurationis abortus apud Romanos ipsi tractationi praemittere; praesertim quia haud leues errores magni nominis viros in hac doctrina comississe perspeximus. Hos errores refutatos, nouas quasdam coniecturas, varia quoque veriam ab aliis dicta, inueniet qui nostras hac de re cogitationes perlustrabit. Nefandum scelus ab antiquis iisque bellicosis ac piis reipublicae

blicae ciuibus vnquam comiffum fuiffe nulla extant veftigia. Antiqua vero fide atque pudore exule; quod firmiter demonftrant Iuuenalis ^{a)}, Ouidii ^{b)} atque Senecae ^{c)} testimonia; fccleratiffimae foeminae impune partum abegerunt. Quare quoque fat infirmia mihi Bynkershoeckii argumenta ^{d)} videntur, quibus illicitum fuiffe iis temporibus abactionem partus contra Noodtium euincere voluit. Argumentis vero quoque iisque firriffimis a Noodtio ^{e)} refutatus fuit. Suffulta erat illa impunitas criminis noftri principiis veterum ICtorum Stocae adfcriptorum, qui partum non hominem effe nec ante haufum aerem vitam habere putabant. Illis enim fetum humanum non hominem fed portionem mulieris fuiffe pleraque loca docent ^{f)}. Inde dica nobis hoc loco fcribenda eft Pagenftechero ^{g)} qui partus abactionem crimen fuiffe, atque haec principia veteres ICtos nunquam habuiffe firmiter contendit. Fulcrum fententiae fuae funt verba Vlpiani ^{h)} — *quod fi eo mulier aut homo perierit* — ac quaedam loca Iuuenalis ⁱ⁾ et Plinii ^{k)} qui tenellos vteri materni hospites homines nominauerunt. Concedimus aduerfario nofiro, Iuuenalem id feciffe, atque Plinium: inde tamen non fequitur abactionem partus crimen fuiffe; nec inde torquendus eft verborum Vlpiani fentus, quae fecundum veras interpretandi regulas ita intelligenda funt, quod fi ex abortiuo poculo mulier, ex amatorio homo perierit, fummo fupplicio affici debeant qui pocula dederunt. Corruit igitur Pagenftecheri fententia. Nec obftat fententiae noftrae Supplicium Milefae mulieris a Cicerone relatum ^{l)}. Cicero enim in fauorem A. Cluentii enarrans omnia Scelera Caii Oppianici, qui Auriam grauidam vna cum fetu interfecerat, exemplum Milefae mulieris propter abactionem partus rei capitalis damnatam affert; vt eo melius elucefcant fccleris Oppianici grauitas. Haec vero res, officium oratoris atque defenforis quo fungitur Cicero, illud MEMORIA TENEO cum quo exemplum a Milefia muliere petatum incipit valde me indice totius facti veritatem fufpectam reddunt. Sic
igitur

igitur certa atque explorata veritas manebit antiquis temporibus quoque et quidem impune prouocatum fuisse abortum.

a) Satyr. 6. v. 500.

*Sed iacet aurato vix ulla puerpera lecto
Tantum artes huius tantum medicamina profunt
Quae steriles facit atque homines in ventre necandos.*

b) Pertinet huc quae id luculenter demonstrat tota Eleg. XIV. Lib. II. Amor. quam tenerorum amorum lusor contra amicam, quae sibi abortum procurauerat conscripsit; et quidem inprimis versus seq.

*Vestra quid essoditis subiectis viscera telis;
Et nondum natis dira venena datis.*

Vid. quoque Eleg. de Nuce ibi verba —

*Nunc verum vitiat quae formosa vult videri
Raraque in hoc aeno est quae velit esse parens.*

Atque ultimo loco huc referri meretur v. 621. seq. Lib. 1. Fass.

c) In consol. ad Helviam matrem C. 16. — Non more aliarum — inter viscera tua conceptas spes liberorum elissi. — d) In Opusc. Cap. 7. p. 187. e) In amica Respons. ad diffie. Iul. Paulo motas quae inserta est eius operibus quae Colonia Ag. in forma mai. prodierunt 1732. p. 526.

f) L. 2. π. de mort. inf. L. 1. §. 1. π de insp. vent. cuius verba ita se habent: — Partus enim antequam edatur mulieris portio est vel viscerum. —

g) Vid. Mollenbeecii Thes. Iuris ciuil. Lemgov. 1717. 4. pag. 1552.; ibique Pagenst. not. ad Laut. not. abortus: rocuratio. h) L. 38. §. 5. π. de Poen.

i) Vid. loc. sub litt. a) exhib. — atque HOMINES in ventre necandos. — k) Hist. nat. Lib. 7. Cap. 5. l) In Orat. pro A. Cluentio. L. 39. π. de Poen.

§. II.

Res ita se habuit vsque ad tempora D. Seueri atque Antonini, qui rescripserunt eam quae data opera abegerat in temporale exilium dandam esse ^{m)}. Inde ab his temporibus non amplius impune fuit omnis abortus prouocatio, sed inter extraordinaria crimina relata extraordinaria poena vindicata fuit. Iterum obstat quem antea refutauimus sententiae nostrae Pagenstecher ⁿ⁾ sed non scilicet, quodammodo enim quoque Mathaei ^{o)}. Prodeant primum Pagenstecheri rela. Negat, abactionem fuisse crimen extraordinarium, potius illud crimen publicum Lege Cornelia

nelia vindicandum, quia homicidii fuerit species audacter contendit. Errat aperte. Homicidium est caedes hominis; fetus per principia Stoica pro homine non habebatur, ergo occidi non poterat; potius ideo quia indignum videbatur legislatoribus, mulierem visceribus suis vim inferentem maritum liberis impune fraudasse, punita fuit, nunquam vero qua talis abortus prouocatio temporali exilio. Mathaei, cuius ingenii acumen, dexteritatemque in Iurisprudencia criminali romana haud infrequenter aliis locis miratus sum, plane sibi dissimilis videtur in sua huius capitis tractatione. Inuenit enim antinomiam inter Marcianum p) et Ulpianum q). Secundum Marcianum praeses in temporale exilium dat, quae data opera abegerunt: Ulpiano praecipiente in exilium mittitur quae visceribus suis vim intulit. Ast quia nullo adiecto tempore de exilii poena Ulpianus verba fecit, intelligendum esse censet Mathaei exilium perpetuum; ita igitur Marcianus extraordinariis, Ulpianus publicis criminibus accenset abortus prouocationem. Monstrabimus infra, reuera nullam inter ICTos nostros esse antinomiam; sed audiamus antea miram antinomiae effectae resolutionem. Distinguendum esse censet Mathaei cum Iulio Paulo r) an fetus homo fuerit? an non? priori in casu relegationem perpetuam, posteriori vero temporalem locum habere docet. Summus igitur vir contra aperta ICTorum veterum principia, iis conciliandis gratia, distinctionem inter ferum animatum et inanimatum adhibere non erubescit. Quod vero magis adhuc mirandum vulgaris opinio, exilium sine adiectione temporis significare perpetuum, corruit plane si accuratius consideratur fulcrum, quo suffulcita est. Est nimirum illud Rescriptum imperatoris Antonini s) in quo seruum sub poena vinculorum sine temporis praefinitione domino reddi iustum perpetuo vinctum esse iubet. Nulla hic exilii mentio extat, nullus inde cui sanum sinciput, affirmabit poenam exilii sine praefinitione temporis dictatam esse perpetuam. Haec suffi-

sufficiant de singulari Romanorum Ictorum circa abortus procuracionem philosophia; quam nemo nisi iuris peregrini infanus adorator ad fora nostra applicabit.

- m) *Marc. Lib. 1. Reg. in L. 4. n. de ext. crim.* n) *loc. cit. nec non; in Lib. sing. de Iure Ventris. Bremae 1714. 12. P. XI. p. 405.* o) *In Lib. de Criminibus ad L. 47. et 48. n. Vesal. 1672. 4. Lib. 47. Tit. 5. n. 2. p. 182.* p) *cit. Leg. sub litt. m.* q) *L. 8. n. ad L. Cor. de S. r) In L. 38. §. 5. n. de Poen. argumento verborum — quod si eo mulier aut homo perierit — quorum vero genuinum sensum §. 1. exhibuimus, qui magis adhuc confirmatur auctoritate Basilicorum Lib. 60. T. 51. C. 38. vbi verba ex vers. Fabrotti — quod si eo is QUI BIBIT — s) L. 10. C. de Poen. — Servus sub poena vinculorum sine temporis praescriptione domino reddi iussus sententia praesidis provinciae perpetuo vincitus esse debet.*

§. III.

Maioribus nostris vti varia alia crimina ita quoque abortus prouocatio ex Romanorum sceleratissimo viuendi genere innouit. Illam vero tamen vnquam frequentem fuisse in patria nostra, licet eius mentio in patriis legibus exstat parum verosimile mihi videretur. Vbi enim vnquam obtinuerunt apud antiquos Germaniae populos causae quae ad partum abigendum foeminas Romanas excitabant? Nulla vt formosa videret parens esse nolebat, nulla diuortia quibus factis potuissent in odium mariti spem ex ipso conceptam enecare mulieres nostrae, nulli heredes secundi qui pro partus abactione foeminis pecuniam dabant, nullae mulieres impudicae qui opprobrii vitandi causa visceribus vim intulissent; vbique e contrario summa regnabat castitas, atque maximus honor matronis multitudo liberorum erat. Inde quoque euenit quod in antiquis legibus magis contra eos qui ictu, quam qui poculis abortum prouocare ausi sunt poena sancita sit. Prima huius criminis vestigia in legibus inclytrae gentis Alemannorum exstant ¹⁾. Poenam pecuniariam maiorem constituunt in eum qui sexus debilioris partum in vtero, quam qui prioris enecauit; si cuius sexus partus fuerit cognosci non poterat

B

aequa-

aequalem luebat poenam reus, quam si masculus fuisset partus enecatus. Fufius egerunt sed obscure Leges Baiuvariorum de abacto partu ^{u)}. Ingenua abortionis pocula dans amittit libertatem, qui ietu mulieri partum abegit tanquam homicida tenetur, quod tamen ita intelligendum arbitror si mulier inde perierit. Poena enim deinde pecuniaria, si partus tantummodo non mater extinctus fuerit, constituta est; et quidem maior si viuus, minor si nondum viuus fuerit. Vindicatur ex mente harum legum ideo crimen nostrum — *quia sine sacramento regenerationis abortiuo modo tradita fuit (ANIMA) ad inferos.*

r) Edit. Lindenbr. Tit. XCI. Herold. Tit. XCII. de eo qui mul. praeg. abort. fecerit.

u) Tit. VII. de Vxor. Cap. XVIII. - XXI.

§. IV.

Quid de ipsa Legum Wisigothorum collectione sentiam, antequam illarum de crimine nostro doctrinam tradam, suadentibus id variis iisque grauibz rationibus, declarabo. Vehementer enim doleo celeberrimos ac illustres viros sat incaute his legibus patriarum antiquitatum atque consuetudinum eruendarum gratia vsos fuisse. Parum enim aut nihil me iudice inferuiunt illis, qui amplum germanicarum antiquitatum campum perlustrare constituunt. Res vt eo melius clara atque aperta sit ab initio harum legum reperenda erit. Wisigothi patria relicta in Hispania Sec. V. regnum condiderunt, initio secundum romanas leges vixerunt, postea vero proprias ediderunt. Primus illorum legislator Euricus rex fuit, cuius tamen leges, si pauca fragmenta quae in nostra legum Wisigothorum collectione inserta sunt excipimus; ad nostra vsque tempora non venerunt. Illae enim leges, quae in codice nostro vocem ANTIQVA prae se ferunt, partim Eurici, partim eius Successoris Leouigildi ^{v)}, partim antiquae consuetudines fuisse videntur ^{w)}. Qui post Euricum atque Leouigildum positi sunt regnum, laudabili studio illos in

conden-

condendis legibus vsque ad Chindasuinum sequuti sunt. Huius filius atque successor Recesuindus, demum edidit codicem, qui hodie in manibus nostris post exantlatos Pithoei labores versatur x). Infera est Codici nostro constitutio e Concilio Toletano quod an. 721. celebratum fuit, inde quoque paulo post illa tempora editus fuisse videtur; Recesuindum enim iam an. 672. decessisse male affirmunt Godofredus y) atque Giannone z). Constat Codex ex XII. Libris atque continet variorum regum constitutiones, ita vt plane ad exemplum Codicis Iustiniani fabricatus esse videatur a). Eandem enim quam in Iustiniano videmus ostentationem, in Ricesvindo de conatibus suis loquente obseruamus. Eodem vitur Stylo superbo quo Iustinianus. Doctrina de vltimis voluntatibus, inprimis vero forma processus forma iudiciorum reliquaque quae huc pertinent, sapiunt Iuris Romani principia. Doctrina de nuptiis miram Canonici atque Iustinianei iuris mixturam, nulla fere patria instituta continet. Graduum computatio, successio ab intestato ex Institutionibus Iustinianeis petita sunt; vt vno verba dicam, vbique obseruamus legislatorem, qui Ius Romanum formaliter e foris eiecit materialiter tam strenue conseruauit, vt vix duodecima pars codicis patria instituta contineat. Haec sunt me iudice grauissimae illae rationes, quae faciunt vt caute cum hac collectione procedendum sit. Inde quoque Hauschildium b) virum quem alias amo, et quidem vehementer, valde reprehendo. Has leges enim ad patrias res enucleandas aprissimas pronunciauit. Sed mittamus hanc rem.

v) Conf. P. Giannone *Histoire civile du Royaume de Naples. a la Haye 1742.*

4. Liv. III. Chap. I. n. III. p. 199.

w) Vid. D. J. L. Hauschild *Ge-*

richtsverfassung der Deutschen. Leipz. 1741. 4. in praef. §. 10. not. 5. pag. 7.

x) Prodiit primum admonente I. Cuiacio Lutet. Paris. 1579.

y) in praef. ad Cod. Theod. z) cit. loc. a) Consentiant mecum

magni nominis viri I. Cuiacius de Feud. Lib. II. Tit. II. atque Ch. G. Hoff-

mannus qui in lib. de Orig. et nat. Legum Germ. priu. Lips. 1715. 4. p. 69.

ita — Hinc etiam pauca in Codice Legum Wisigothicarum deprehendimus,

quae illustrare possent Germanorum mores. — b) cit. loc.

§. V.

Reliquis antiquis legibus omnibus duriores atque asperiores sunt, quoad crimen partus abasti Wisigothicae. Frequentius enim quam vbiq; apud Wisigothos propter continuum cum Romanis commercium illud crimen commissum fuit. Qui potionem dedit morte punitur; qui ictu occasio abortus fuit haud leuem luit poenam pecuniariam; si mulier inde mortua vt homicida punitur. Mater quae quocunq; modo partum in vtero necauit vita vel oculis priuatur c). Caroli M. atque Ludouici Pii circa abortus prouocationem leges sapiunt Iuris Romani principia. Vindicatur enim iis praecipientibus tantummodo iniuria marito illata; talionis poena obtinet secundum capitularia nostra, quando foemina inde damnum perpeffa est d). Altum in omnibus reliquis post haec tempora publica et priuata auctoritate conditis legibus de crimine nostro silentium est. Carolus V. demum plane hanc doctrinam imutauit e), cuius quia sanctio propius ad nos spectat peculiari explicatione, digna erit.

c) *Tit. III. Lib. VI. de excus. partum hominum.*

Ludov. P. Lib. n. XII. vt si al.

d) *Capit. Caroli M. et*

e) C. C. Art. CXXXIII.

§. VI.

Straff der ihenen so schwangern weibsbilden kinder abtreiben. Item so jemandt eynem weibsbild durch bezwang, per quamcunque violentiam externam — essen oder trinken, — abortiuis medicamentis — eyn lebendig kindt abtreibt, — infantem quem in vtero vixisse constat — wer auch Mann oder Weib unfruchtbar macht, so solch übel fürseslicher und boshaftiger weiß beschicht, soll der mann mit dem schwert, als eyn todt-schläger, und die frau so sie es auch an ir selbst thette, extrenkt oder sunst zum todt gestrafft werden. — masculus crimen comittens gladio, foemina, et si quoque mater ipsa fuisset, in aquam suffocabitur

tur. — So aber ein Kindt, das noch nit lebendig war — sc. qui hypothetice nondum uiuus est, de cuius vita per probabilia signa certi aliquid affirmare non potest — von eynem weibsbild getrieben würde, sollen die urtheiler der straf halber bei den rechtoerständigen oder sunst wie zu end dieser ordnung gemeldt *) radts pflegen.

f) *Art. ult. C. C. C. CCXIX.*

§. VII.

Vt locum habeat summum a Carolo V. in hoc crimen statutum supplicium requiritur primum; vt abortus prouocatio remediis externis vel internis facta sit. Hinc inde quaestio praeiudicialis, an nimirum abortus prouocari possit per remedia violenta externa vel interna? diiudicanda venit. Lutetiae Parisiorum triste sed luculentum offerunt exemplum sceleratissimae obstetricis, quae ope instrumenti, cuius impiam fabricam probe mihi cognitam non exhibeo multos fetus in utero clandestine atque impune necauerat; postquam demum mulier vna cum fetu ab ipsa vulnerata antequam periret illius crimen reuelauit. Variis aliis externis remediis abortum quoque prouocari posse post tot a celeberrimis viris factas obseruationes, extra omnem dubitationis aleam positum est. Sed videamus nunc an aequae de internis propinatis remediis certum sit? Res dubio non caret postquam nonnulli g) magni nominis virum Hoffmannum h) aut non intellexerunt aut intelligere noluerunt, illique immerito dicam scripserunt. Restaurato vero genuino verborum Hoffmanni sensu satis clara res erit. Quod enim abortiuis medicamentis denegauit summus vir; nimirum nulla dari quibus omni tempore in omnibus subiectis fetus expelli possit, merito quoque negabit qui vix limina artis asclepiadeae ingressus est. Nunquam vero Hofmannus ausus est affirmare, qua de re illi tamen dicam scribere volunt certitudinem abortus per medicamenta interna procurati nullo modo

haberi posse. Affirmat potius cum omnibus medicinae legalis scriptoribus, medicamenta sic dicta abortiua sub certa dispositione assumpta causam facti abortus esse posse. Iudex igitur in speciali casu ceteris concurrentibus circumstantiis, de abortu medicamentis internis procurato, ex medica relatione certior factus, capitale supplicium dicitur.

g) *Vid. I. S. F. de Boehmer Observar. select. ad B. Carpzov. Pract. rer. Crim. Fr. ad Moen. 1759. fol. ad Quaest. XI. n. 27. p. 22.* h) *in diss. de laesionibus externis, abortiuis Venenis ac Philtis. Hal. 729. Obs. III. p. 23.*

§. VIII.

Requirat porro Carolina sanctio ad consumationem huius criminis vitalitatem partus, sc. vitalitatis signa a fetu ante abactionem dedita. Neutiquam enim probari potest Carolum V. insanam distinctionem inter fetum animatum et inanimatum in mente habuisse¹⁾. Tacet enim Articulus noster de hac distinctione, licet quoad poenam infligendam ordinariam, inter fetum viuum *ein lebendig Kindt* sc. de cuius vita iam per signa externa constat et inter fetum nondum viuum *ein noch nicht lebendig Kindt*, sc. de cuius vita vel morte nihil certe deficientibus signis affirmari queat; legislator probe ac prudenter distinguere iubet. In hac nostra quam apud neminem inueni horum verborum explicatione summa latet aequitas. Durum enim esset eiectionem quocumque factam capitali supplicio punire; partim quia quo remotior foemina a parturienti tempore eo debiliior spes embryonem viuum atque saluum edi, partim vero quoque quia quo proximior tempore partus foemina est; eo magis certus esse potest is qui poculum praebet, vel foemina ipsa in propria viscera saeuens, non solum de grauiditate sed de ipsa partus vita. Cognoscitur vero vita partus praesertim ex eius in utero ante abactionem motu²⁾, de quo vix aliter constabit iudici quam ex confessione ipsi matris, cum qua relatio medicorum conspirare

spirare debet. Nec contradicunt quae a nobis huc vsque prolata fuerunt, Praxi Collegii Supremi Regii Berolinensis, Iustitiae criminalis. En enim excerpta e responso a. b. auo meo Ellerto directori olim illustris Collegii Superioris regii medici nomine ipsius huius Collegii exarato. Es hat ein Königliches Hochlöbl. Criminal-Collegium für gut befunden, uns diejenigen Inquisitions Akten zu communiciren, welche von denen delegirten Gerichten zu Gilgenburg in Preussen, wieder Catharina Zitenškau, die abortum durch äusserliche Schläge vermittelst eines Steines zuwege gebracht, aufgenommen worden, mit Ersuchen eine in arte medica begründete Beurtheilung darüber, abzufassen

Ob fetus vitalis gewesen? u. s. w.

Jedoch dieses alles hat man zu mehrerer Erläuterung anzumerken vor nöthig erachtet, ob es gleich in der Hauptsache nichts entscheidet, als welche vornemlich darinnen beruhet: ob fetus abortivus quaestionis, vitalis gewesen oder nicht? zu vernünftiger Entscheidung der Frage überhaupt wird nöthig seyn, einen Unterscheid fest zu setzen, inter fetum vitalem et partum vitalem. Fetus in larissimo sensu genommen ist allezeit vitalis, a primo conceptionis momento sonst koennte er nicht wachsen und zu mehrerer Grösse und Vollkommenheit gerathen. „In sensu strictiore rechnet man fetum „vitalem, von der ersten Bewegung an, welche der Mutter gemeinlich im 1sten Monat die Schwangerschaft, circa medium „gestationis tempus empfinden machet.“

j) Fata ridiculae distinctionis inter fetum animatum et inanimatum huc tradere esset aliorum longe ex antlatis labores rursus in me suscipere. Adeae qui hac de re scire aliquid cupit I. H. Boehmerum in *diff. de Caede infantum in utero*. Halae 1732. nec non M. Alberti in *diff. de termino animationis fetus humani*. Hal. 1734. pluresque alios. Nobis sufficit genuinum verborum Caroli V. sensum restaurasse. k) Conf. I. S. F. de Boehmer in *Med. ad C. C. C. Hol. 1770. 4. sub h. art. §. III. p. 620.*

§. IX.

Non aliter denique consummatum esse dici potest hoc crimen, nisi actualis eiectione partus de cuius vita in utero iudex certus esse debet quocunque modo reuera facta fuerit. Constat me iudice de hac eiectione tantummodo ex ipsa fetus inspectione. Solam matris confessionem licet indicii adminiculatam, fetum eiectionem fuisse, sufficere ipso fetu deficiente mihi cum Boehnero persuadere non possum¹⁾. Cum confessione enim foeminae motum in utero percipisse affirmantis, medicorum relatio, fetum iam ita comparatum fuisse ut se in utero mouere potuerit conspirare debet. Quomodo vero hac de re iudicium ferre possunt medici si ipse fetus deficit? Immo quid si foemina non hominem eiecisset? Sine ipsa igitur fetus praesentia poena ordinaria non nisi rarissime infligi poterit. Vltimum demum requisitum ad summum supplicium statuendum est dolosa partus abactio. Illa vero fit si quis foeminae quam grauidam esse scit quocunque modo ex quacunque ratione abortum prouocat.

1) *cit. lib. cit. Art. §. IV.*

§. X.

Fetus igitur quem in utero vixisse constat remediis externis vel internis dolosa atque vera eiectione, poena vindicatur ordinaria. Masculi gladio, foeminae, ipsaque mater in propria viscera saeuens suffocationis in aquam supplicio afficiuntur. Recte sentit Kochius falsam esse sententiam illorum qui verba Articuli: — *soll der mann mit dem schwert als eyn todtschlaeger, und die frau (so sie es auch an ir selbst thette extrenkt, oder sunst zum todt gestraft werden: —* ut mater abigens tantummodo suffocari, reliqui siue sint masculi siue foeminae gladio plecti debeant interpretantur. Miror ingenue fateor ICTos omnes haec verba ita interpretatos esse, cum tamen iam Paraphrasta Carolinaeⁿ⁾ genuinum sensum Caroli perspe-

perspexit ita enim ille — *siquidem Vir sit homicidae comparatur et ferro ferietur: si foemina in profluentem deturbata suffocabitur.* — Haec quoque vnica vera interpretatio est, licet multa ad illam defendendam tradere ridiculum esset, partim quia res per se patet partim vero quoque quia ipsa praxis vbique loco suffocationis poenam gladii, siue sint masculi siue foeminae siue ipsa mater qui crimen comittunt substituit. Si vero fetus nondum viuus fuerit, siue potius nulla vitae signa dedit eius abactio arbitraria poena ex mente Caroli V. punienda est. Culposa aequae ac non consummata abactio vindicantur quoque poena arbitraria. Quae casu fetum imaturum edidit nulla afficitur poena. Nec vlla poena dignus est medicus qui matrem grauidam morbo laborantem aliter liberare non potuit nisi vsu remedium ferum expellentium.

m) *In Inst. Iuris Crim. Jen. 1770. 8. §. 482. pag. 355. Schol.* n) G. Remus *in Nemesis Carolinae D. Karoli V. Paraphrasi Herb. Nas. 8. 1594. sub b. Art. pag. 123.*

§. XI.

Reuerentia quam sub tutela FRIDERICI MAGNI viuens SACRATISSIMI REGIS legibus debeo, postulat vt eius hoc crimen concernentes sanctiones afferam. Quod eo lubentius facio quo magis ex iis elucescit summa Iurisprudentiae legislatoriae sapientia ILLVSTRISSIMI L. B. A MÜNCHHAVSEN ADMINISTRATI STATUS INTIMI DIGNISSIMI. Sapientissima enim illa constitutione primariae infanticidiorum atque abactionum partuum causae sublatae plane fuerunt. Erant illa ignominia poenaeque illae publicae quibus afficiebantur miserae illae mulieres quas ex furtiua venere grauidas peperisse innotuerat p). Has infanas vtique poenas ILLVSTRISSIMVS MÜNCHVSENIENSIS regia auctoritate munitus plane tollendas esse censuit. En ipsius Edicti verba — *Damit endlich die in Unehren schwanger gewordne Weibser*
C
leute

leute um so weniger Bedenken finden mögen, ihre Schwangerschaft bekannt werden zu lassen, und nach der Vorschrift dieses Edictes von freyen Stücken anzuzeigen; so sollen um ein größeres Uebel zu verhüten, von nun an alle Huren-Strafen, von welcher Gattung und Art sie seyn mögen, völlig abgeschafft seyn, und dergleichen Leute ihres begangenen Fehltritts halber zu keiner Strafe ferner gezogen, auch ihnen nicht der geringste Vorwurf deshalb oder einige Schande gemacht werden. — Quoad abortuum procuraciones in specie grauis constituta est poena in eos qui medicamenta vendunt sine auctoritate medici obstetricibus vel aliis. q) Haftenus de crimine procurati abortus. Mentionem quoque iniecit imperator criminis procuratae sterilitatis, cuius praxis olim in Latio ex spurcissimo libidinis gradu tam frequens fuit vt vix dici possit. Maioribus non plane incognitum fuit hoc crimen *) nostris vero temporibus illud vnquam perpetratum fuisse non recordor, licet quibusdam in locis obtineant adhuc rationes, quae illud apud Romanos tam frequenter exerceri faciebant.

- o) Edict wider den Vord nengebörner unehlicher Kinder, Verheimlichung der Schwangerschaft und Niederkunft. De dato Berlin den 3ten Febr. 1765. §. V. Exstat in Nou. Corp. Const. Brand. Tom. III. An. 1765. n. 13. p. 583.
- p) Conf. merentur Sonnenfelsii Sätze aus der Polizey, Handlungs- und Finanz-Wissenschaft. Wien 1765. §. 35. seq. licet cum magno vno in plerisque capitibus non eandem foue opinionem. q) In den Königl. Preuss. Ch. Br. Medicinal Edict de dato Berlin den 22ten April 1735. Ordnung wornach sich die Hebammen zu achten n. 4. In Corp. Const. March. Myli Tom. III. Vierte Abtheil. 1 Cap. no. 32. r) Lex Rip. Tit. VI. XXVII. Lex Sal. Tit. 21. §. 4. L. Al. Lib. XVI. n. XXVIII.

VIRO DOCTISSIMO
CONSULTISSIMO
DOMINO LIEBERKÜHN

S. D. P.

ERNESTVS CHRISTIANVS WESTPHAL

PROMOTOR.

Cum ab initio nunc pares adeo TIBI honorificum DOCTISSIME LIEBERKÜHN, qualis paucis nostratum contingit: non possum TE sine publico aliquo existimationis meae testimonio dimittere; laudis enim testimonio non eges, quod TIBI iam IPSE pluribus documentis publicis parasti. Consuevi iam pridem tales subinde de TE audire rumores, quales effereus se ingenium, et maturefcentis doctrinae fiduciam annunciabant, quique maioris ad huc rei de TE spem faciunt. Nec audiui tantum, sed vidi etiam, legi et miratus sum non vulgaris scientiae specimina, quibus iam inter litteratos homines nomen adeptus es. Macte virtutibus, ingenio ac studio, EGREGIE ADOLESCENS, cum iter ingressus sis, quo TIBI gloriam et bonorum

rum omnium gratulationem colliges certissime, et litteris aequae ac reipublicae proderis. Miror simul singularem modestiam, qua honores illos quibus iam diu dignum TE quilibet agnouit, non prius ambiisti, quam nunc demum, cum iam illos petendi animum TE deposuisti: ex mora TVA iudicavimus. Quum praeter ingenii dotes, etiam animi virtutem ac probam mentem in TE animadvertisse mihi videar; oro, AMICE, rogoque, ne umquam hunc auro pretiosorem fomitem exstingui patiaris sed magis quotidie, accendas; quo unico demum vere ornatur ingenium, et ad solidam utilitatem reipublicae efformatur. Sunt haec amici monita, cuius scholis, praeter alias hic ita operam dedisti ut iucunda mihi semper futura sit, TVI recordatio. Age res TVAS feliciter. Serua mihi TVAM amicitiam, et de mea TIBI habe persuasissimum. Vale.

ULB Halle

3

002 169 592

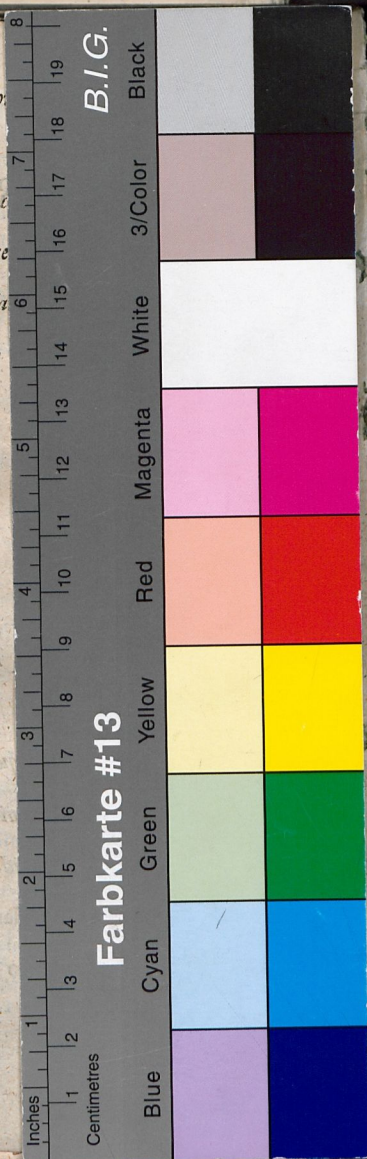
sb

1792 11 89

DISSERTATIO IVRIS CRIMINALIS INAVGVRALIS
DE
CRIMINE PROCVRATI ABORTVS
OCCASIONE ART. CXXXIII. C.C.C.

QVAM
AVCTORITATE ET EX DECRETO INCLYTAE FACVLTATIS IVRIDICAE
IN ALMA REGIA FRIDERICIANA

AD D. VII. NOVEMBERIS MD'CCLXXII

PRO
SVMMIS IN VTROQVE IVRE HONORIBVS, IMMVNITATIBVS,
DIGNITATIBVS

ATQVE
PRIVILEGIIS DOCTORALIBVS MORE MAIORVM RITE IMPETRANDIS

PVBlicae DISQVISITIONI SVEMITTIT

L. C. HORA X.

CHRISTIANVS LVDOVICVS LIEBERKÛHN
BEROLINENSIS.

HALAE VENEDORVM
EX OFFICINA CVRTIANA.